

REDAKTÖRENS RUTA

Tidningen ges ut av Föreningen NordBi med 2 nummer per år. Föreningen NordBi driver Projekt NordBi. Styrelse vald 2016-2018:

Ordförande: Ingvar Arvidsson, Ängemyrsgatan 5, 666 31 BENGTSFORS, 0531-61398, 32178, 070-6839517, E-post: ingvar.arvidsson@telia.com, vice ordförande: Patrik Berg, Halasjön 120, 836 93 HÄGGENÅS 070-5479105, E-post: j.p.b@jamtbi.se, sekreterare: Sofia Ninnes, Timotejvägen 4, 918 31 SÄVAR 072-2079480 sofia@ninnes.com, kassör: Olle Nygren, Berguddsvägen 14, 918 03 HOLMÖN 072-5850007, E-post: olle.nygren@holmon.com, Per Ruth, Mellanbågen 14, 907 38 UMEÅ, 090-770825, E-post: per.ruth@sofiehjem.ac, Hanne Uddling, Rosenborg, Vansö, 645 92 STRÄNGNÄS, 0152-20113, 0733-341418 E-post: hanne@uddling.se, Per Thunman, Skurusundsvägen 44, 131 46 NACKA, 08-7180232, 070-9317833, E-post: pgthunman@hotmail.com, Gunnar Jonsson, Strömsund 390, 955 92 RÅNEÅ 070-2586310, E-post: gunnar.jonsson@ltu.se

Valberedning: Erik Heedman, Yrkesgatan 11, 974 34 LULEÅ 070-5284716, E-post:

erikheedman@hotmail.com, Alf Andersson, Risbrunn 126, 842 94 SVEG 0680-28126, 0703-293243.

Redaktör och projektledare: Ingvar Arvidsson

Redaktionen tar tacksamt emot synpunkter på innehållet och förslag till artiklar till kommande nummer.

Medlemsavgiften är 200 kr, vilket innefattar 2 nummer av NordBi-Aktuellt. Årsmötet beslutade höja medlemsavgiften från 2017 till 200 kr per år. För utrikes medlemmar 250 kr per år.

Obs! Skriv alltid in ditt namn på inbetalningsavin!

Medlemsavgiften för 2017 sätter du in på bankgiro 5698-7548. Tack för snabb betalning!

IBAN: SE23 8000 0823 4796 3199 3622, BIC: SWEDSESS

Detta nummer går ut till 635 adresser. Värva gärna fler medlemmar till föreningen!

Både stora och små **gåvor** till projektet är välkomna. Vi bugar och tackar alla generösa givare! Tack!

Gör nordbiprojektet känt genom att sätta vår fina **dekal** på honungsburken (då kan du lätt höja priset). En karta med 24 märken kostar 25 kr.

NordBi-Aktuellt erhåller ekonomiskt stöd för utgivningen av **EU-medel från Jordbruksverket (Landsbygdsprogrammet)**. **Från Nationella Honungsprogrammet erhåller projektet stöd till avelsverksamheten.**

Besök vår hemsida: www.nordbi.se Ansvarig webbredaktör: Hanne Uddling (se ovan).

Hemsidan är uppdaterad och kommer att kompletteras efterhand.

Medlemsavgiften för 2017

Vi erhåller, som bekant, ekonomiskt stöd av EU-medel från Jordbruksverket. Dessa medel är nödvändiga för oss. Från NHP var vi för 2016 beviljade 90 000, men tack vare att det fanns överskottsmedel kunde vi få ut 144 900, vilket vi hade redovisat verksamhet för. Från Landsbygdsprogrammet har vi ännu inte fått något besked för innevarande år samtidigt som det är hög tid att sökas för nästkommande år. Från Landsbygdsprogrammet söker vi till tidningen, avelsträffen, nordbikonferensen, kursverksamhet och till genpoolerna. Även om dessa medel är viktiga är medlemsavgifter och gåvor från er medlemmar livsviktiga. Vi behöver medel också till kostnader som vi inte kan söka EU-medel till. Och vi vet inte från år till år om vi kommer att få EU-medel. Därför beslöt årsmötet i mars, efter förslag från styrelsen, att höja den låga medlemsavgiften till 200 kr. Även om det är en fördubbling hoppas vi att det inte ska vara avskräckande för någon. Vi har ju en glädjande medlemsutveckling, där vi med råge passerat 600 och vi hoppas den utvecklingen ska fortsätta. Vi tackar på förhand för alla medlemsavgifter, som vi hoppas ska strömma in. Vi tackar också för alla generösa gåvor, som inte bara handlar om pengar utan som vi också uppfattar det: en signal att vårt arbete uppskattas.

Observera att plusgironumret är utbytt mot bankgiro 5698-7548

Styrelsen

PROJEKTETS NYA UTMANINGAR

Projekt NordBi går framåt. Vi blir allt fler som satsar på det nordiska biet. Nya områden tillkommer och antalet medlemmar ökar. Detta är mycket glädjande men samtidigt ställs vi inför nya utmaningar. Detta är helt naturligt och ett tecken på att vi utvecklas.

En utmaning vi har är att arbeta för att hela Jämtland ska bli ett nordbiområde. Kontakter har tagits med Jordbruksverket men ännu har vi inte fått något svar. Men vi ska fortsätta att ligga på. En annan är varroafrågan. Varroan har funnits i sydligaste Sverige sedan 90-talet och vandrar stadigt norrut med en front som närmar sig Jämtland och Västerbotten. Här i söder har vi haft vår ökenvandring och genomlidit den svåraste perioden med stora förluster av samhällen. Nu har vi bin som klarar varroan utan problem med begränsad behandling – vanligtvis med en oxalysrabehandling på hösten och eventuellt med drönarutskärning på försommaren. Jag har själv samhällen med ett betydande nedfall efter behandling på hösten men också samhällen med mycket få kvalster. Naturligtvis tar jag hänsyn till detta i min avel både när det gäller drottningodling och vilka samhällen som väljs ut som drönarsamhällen för Lurö. Frågan är om detta räcker?

John Kefuss i Frankrike blev fri från alla problem med varroan genom selektiv avel. Han hade först försökt med inköp av drottningar från områden med mer eller mindre resistent samhällen. Detta visade sig inte fungera. Istället valde han ut bland sina egna samhällen sådana som visade en viss motståndskraft och gick vidare med detta år efter år. Är detta den metod vi också ska använda?

I Sverige har vi nu startat ett stort projekt stött med 1,4 miljoner från Nationella Honungsprogrammet, med inriktning på att söka efter VSH-bin. VSH= Varroa Sensitive Hygienic är en metod skapad av John Harbo i USA. Han har två gånger varit i Sverige och föreläst om denna metod. Även denna metod handlar om selektion, något som Darwin var en av de första som förstod vikten av. Den bygger på att bina själva rensar ut fertila kvalster och att biavlaren söker samhällen med infertila kvalster. Procenten infertila kvalster har sin grund i hur stor andel av fertila kvalster som bina rensat ut. Denna egenskap är genetiskt betingad och således arvbar. Det finns andra metoder bina använder som putsbeteende, genom att skada kvalster m m. Men man vet inte om dessa beteende är arvbara.

Vårt stora projekt, som både SBR och BF står bakom, har fått pengar för sitt första år men räknar givetvis på en fortsättning. En projektledare, som heter Richard Johansson, har anställts på konsultbasis. Han kommer att vara ansvarig för att genomföra projektet, utbilda medarbetare, föra ut information m m. De som vill vara med i projektet ska ta 2 prover på vardera 300 bin med 60 dagars mellanrum i de samhällen som kan vara intressanta. I de samhällen där kvalstertillväxten är låg mellan provtillfällena ska sedan en grundligare test göras, där man genom att plocka ut 200 puppor ska bedöma andelen infertila kvalster. Detta ska göras av särskilt utbildad personal.

Samtidigt pågår ett annat projekt som heter SMARTBEES och administreras för vår del av Björn Dahle i Norge. Vi har 6 testbi odlare inblandade i detta i Sverige, någon i Finland och några i Norge. Det känns viktigt att det blir en samordning mellan dessa båda projekt.

Nu när höstens lugn sänker sig över oss odlare och vi kopplar av med en extra sked av den goda honungen, njuter av den färggranna naturen (än så länge) och ännu inte funderat så mycket på nästa års utmaningar, så låt oss då koppla av och ladda våra batterier. Men när de är laddade så är det dags att ta tag i de nya utmaningarna och planera för nya viktiga steg i vårt projekts utveckling. Vi gör detta i samarbete med varandra och i den goda stämning, som är en viktig del av vår gemenskap. Det är detta som ger oss framgång!

Ingvar Arvidsson

Guidningar på Lurö

Varje sommar har jag 2-4 guidningar på Lurö. Det är oftast biodlarföreningar som vill besöka ön och se hur parningsverksamheten går till. I år var det först två biodlarföreningar, som hade mycket lyckade dagar och sedan den 13 augusti hade vi inbjudit de tre avgående styrelseledamöterna till ett besök. Det var Alf Andersson med fru Monika och Sven med fru Anita som hörsammat inbjudan samt också Lotta Wängdahl och Thomas Östergrens deltog. Även Hanne Uddling med man hade anmält sig men fick i sista stund förhinder. Det blev som vanligt mycket lyckat. Programmet är att vi går i land vid Stenstaka på västra delen av ön. Där tar vi en fika och jag berättar lite övergripande om livet ön nu och då. Sedan vandrar vi 3 km och ser på flora och historiska minnen, bl a den skloster ruinen. Nu när vi är framme vid Basteviken där lunchen står redo. Alltid en delikat fiskrätt. Mätta och belåtna går vi sedan till det viktigaste för dagen – parningsstationen. Vi ser på uppställningsplatsen för parningskuporna och sedan besöker vi drönarsamhällena. När det gäller deltagare från biodlarföreningar, som ofta inte vet så mycket om nordiska bin, blir de ofta mycket överraskade över hur lugna och trevliga nordiska samhällen kan vara.

Det blev inte oväntat en mycket trevlig dag på Lurö den 13 augusti. Med så trevliga människor kan det inte bli annat! Ni är alla välkomna dit!

Här ser vi...

Bild

SOMMAREN I ÖSTERGÖTLAND

Som på många andra ställen så inleddes året fantastiskt (bortsett från en inom vissa områden usel övervintring vilket lyckligtvis inte drabbade mig och Per). Vid midsommartid pekade allt på en rekordskörd och vi riktigt myste när försommarskörden bärgades.

Men sen valde vädrets makter att strypa tillgången på vatten och kommer det inget regn så blir skörden därefter, så slutresultat blev ungefär som i fjol, fast av motsatt skäl – en bra bit under det man hoppats på men det blev ändå ingen katastrof.

Många drottningar blev det

Vi var fem personer som odlade drottningar som främst transporterades till Lurö för parning. Bruksparningarna runt Ekenäs slott blev även i år ett lotteri trots att parningsplatsen omgärdas av 200 nordiska samhällen, men då merparten av drottningarna fick fara till en kärleksö gjorde det inte så mycket mer än att vi fick skifta drottningar på några av avläggarna som skapades. Några nya nordbiodlare och ett par bigårdar till förbättrar i alla fall förutsättningarna till nästa år.

Något som var nytt för i år var att vi provade att utnyttja Nordens Arks nya parningsplats på Väderöarna. Ursprungligen var det Ingvars bekymring över att Lurös kapacitet var nådd, som tvingade oss till det, men faktum är att det förutom en ökad genetisk bredd ger oss en fantastisk möjlighet att förlänga odlingssäsongen två månader då ljunghälsan gör att samhällena på västkusten behåller drönare in i september. Hemikring gjorde torkan att de första samhällena påbörjade drönarslakten redan i första halvan av juli. Hade vi inte hoppats på lite ljunghäls hade det varit en god affär att invintra samhällena redan 10 juli men det känns så fel att ge upp när svärmsäsongen är över och de har som störst kapacitet och solens strålar värmer så underbart och det teoretiskt sett är flera månader kvar av sommaren.

Fångö kan bli parningsplats igen

Som vanligt hoppas vi till nästa år återuppliva verksamheten på Fångö, så att vi kommer ifrån de långa resorna och kan inleda verksamheten lite tidigare än i år och givet, att vi får igenom planerna på att förlänga dygnet med några timmar, ska det inte vara några problem.

Nytt för i år är att vi i området är fyra biodlare som deltar i Smartbee-projektet och utvärderar kommande års avelskandidater. Det ska bli intressant.

Nu är samhällena äntligen invintrade och endast oxalsyrabehandlingen återstår innan man kan lägga sig på sofflocket och inhämta krafter till nästa år. Jag kommer att testa förångning i år i stället för eller i alla fall komplement till droppmetoden.

Ett litet mörkt moln som fördunklar nattsömnen är att jag gissar att den långa torkan medförde en rejäl nedgång i yngelsättningen och att det är alldeles för mycket pensionärer i kuporna, vilket riskerar att göra vårgenomgången en smula mindre munter än om samhällena varit fyllda av unga vinterbin. Hade man varit hobbybiodlare och inte behövt bekymra sig om KRAV:s restriktioner mot drivfodring hade det varit lätt att åtgärda men nu får naturen ha sin gång.

Ljungen viktig för yngelsättningen

Även om samhällena som fick vandra på ljungdrag inte gav någon jätteskörd, så noterade vi en otrolig skillnad i yngelstyrka i september mot de som stått hemma och gått sysslolösa halva sommaren. Jag tror att även ljungskörden hade kunnat gå bra om vi haft mer is i magen, men då vi var bekymrade över att det var risk för svält flyttade vi hem dem några veckor innan draget var slut och givetvis var de precis samtidigt som det äntligen kom både regn och värme.

Ett intressant fenomen vi noterat i år, är det ökade intresset för topplistakupor, som ofta drivs av personer som också vill ha nordiska bin som hör hemma här och klarar att övervintra på honung. Även om jag är lite skeptisk till hur man ska hantera svärmviljan i våra trakter, hör det till något jag vill prova på nästa år och allt som höjer intresset för våra nordiska krabater gör mig glad. Att det både är entusiaster som yrkesbiodlare som vågar sig på att tänka nytt gör driftsformen ännu mer intressant.

Håkan Rönnberg

HET SOMMAR I DALSLAND

Det kan ju upplevas tjatigt att upprepa, att vi haft ännu en sommar som vi aldrig upplevt tidigare. Men så känns det! Det kan ju också bero på dåligt minne. Hur många somrar tillbaka minns man egentligen? Sedan är det väl så att biodlare är extremt beroende av sommarvädret. Man vet aldrig när säsongen startar om det ska bli en rekordskörd eller tomma lådor.

Det började bra! Samhällena var starka vid invintringen ock så också på våren. Ett av mina 65 dog av svält (men det var ett carnिकासamhälle). Övriga levde och växte till sig mycket bra. Det viktiga hallondraget blev också perfekt. De fyllde inte bara tredjelådan utan ända ner i botten och flera fick också en fjärdelåda. Men sedan var det slut! Efter midsommar blev det en enda lång torrperiod i 6 veckor. Sedan kom det lite regn i augusti, vilket gjorde att den 14:e startade ett försenat ljungdrag och det blev inte mer än en vecka. Sedan var det slut och även om en del samhällen kom över 30 kg, så blev medelskörden usla 15 kg. Men sådant är livet för biodlare! Ena året topp och andra botten, men nästa år...

Nu handlar inte allt om honung. För oss i nordbiprojektet är varje sommar en utmaning. Vårt nordiska bi ska varje år bli allt bättre och allt fler ska bli nordbiodlare – och nöjda sådana!

Livet på Lurö

För oss här i söder är Lurö navet i vår verksamhet. Drönarsamhällen ska väljas ut, förberedas och transporteras ut till ön. Det ska vara hundraprocentiga mödrar, bästa temperament, kalkyngelfria och helst med låga kvalsternivåer. I år blev de 6 stycken med en extra drönarram i varje. Vi tar ut dem i maj då de står på 2 lådor och när fruktträden står i blom. Det är gott om sådana på Lurö. Drottningodlingen startar vi kring 1 juni, gärna tidigare om samhällena är starka. Det blev tidig start i år och de första äggläggande drottningarna fick vi hem i veckan före midsommar. Sedan rullade det på och drottningar strömmade till från olika håll. Parningsresultatet var bra de flesta veckor, men vi hade en dålig vecka i juli och en i augusti. Vad vi kommit fram till vid dessa tillfällen är, att vi måste ha plats så att vi kan ha drottningarna kvar 2 veckor. Tyvärr har vi inte haft stolpar i tillräcklig utsträckning. Vi har de flesta veckor haft ca 170 drottningar, vilket är vad vi har plats för. Men när det då står 170 nya som ska ut och vädret har varit uselt, har vi ändå varit tvungna att ta hem de som stått en vecka. Detta måste vi hitta en lösning för nästa sommar.

Den 4 augusti ville Håkan Rönnberg komma med 200 drottningar samtidigt som Arne Andersson och jag hade 150. Han får beskedet att vi kan ta högst 100. Han löser det genom att köra resten till Väderöarna. Men det blir ju ändå så att vi har 250 drottningar på plats samtidigt. Vi får ställa på ett antal provisoriska ställen och hoppas att drottningar och drönare ska hitta varandra. En oro känner jag för om drönarna ska räcka till. Om 250 drottningar ska para sig med 20 var så blir det 5 000 drönare som går åt. När vi den 11:e gått igenom de 20 första och funnit bara en äggläggande, bestämde vi att de fick stå kvar i 11 dagar till. Men frågan var ju om det var vädret som var orsaken till det dåliga resultatet eller bristen på drönare. Vi fann att det fanns drönare kvar i samhällena. Vi tar bort drottningarna kring 20 juli för att de inte ska sätta igång drönarslakt. Vi ger dem också stödfoder när det är dåligt drag, för att drönarna ska vara välmatade. När vi kom tillbaka den 22 augusti var ca 75 procent äggläggande, vilket vi var mycket nöjda med. Det fanns tydligen drönare så att det räckte. Dock vet vi inte hur många drönare det blev till varje drottning.

Rekord igen!

När vi samlades till avslutningsfest den 11 september så kunde jag redovisa det osannolika resultatet, att vi tagit emot 1200 drottningar denna sommar och att ca 75 % blivit äggläggande. Det är ju fantastiskt, att intresset att para drottningar på Lurö växt för varje år, men nu vill vi hitta nya parningsplatser, så att vi inte tar oss vatten över huvudet.

Fångö i Östergötlands skärgård är ju en utmärkt parningsplats och Håkan Rönnerberg hade ju verksamhet där tillsammans med en entusiastisk grupp tidigare. Men en del föll ifrån och Håkan kunde inte driva den ensam. Nu ser det ut som Håkan tillsammans med Robert Svensson, David Engstad och kanske några till skulle kunna öppna den igen nästa år. En grupp i södra Närke, som också kommit igång med drottningodling, har planer att para i Tiveden hos Nils-Olof Tivemyr, som anser sig ha tillräckliga avstånd till andra bigårdar för säker renparning.

Ökande efterfrågan på drottningar

Beställningar av drottningar ökar också år från år. Det kändes när nog övermäktigt när det närmade sig 400 i våras. Då kom Björn Dahle med en beställning på 40 testdrottningar, som kändes viktigt att klara av. Förutom inhemska leveranser så har jag levererat till Norge, Danmark, Lettland, Polen, Österrike, Nederländerna, Frankrike och inte minst till Tyskland. Med egna tillsättningar blev det högsta numret 445. Det är ju mycket glädjande med det stora och ökande intresset för våra drottningar. Det kan vi vara stolta över, men det gör sig inte självt. Vi behöver bli ännu fler drottningodlare. Antalet drottningodlare som kommer med drottningar till Lurö ökar och i år var det 15 stycken, men en del har ett mindre antal för eget behov. Det är tre stycken som står för den större mängden drottningar: Arne Andersson, Håkan Rönnerberg och jag själv.

Även lokalt ökar biodlingen. Jag har just avslutat en nybörjarkurs med 20 deltagare. De flesta har jag ordnat samhällen åt och de har med entusiasm tagit hand om sina nya vänner. I samtliga samhällen finns det nordiska drottningar.

Hösten är skön

Mina egna 80 samhällen är nu invintrade och ska bara behandlas mot varroa med min Oxamat. Nedfallet ska räknas i samtliga samhällen för att vara ett av kriterierna i nästa års avelsarbete.

Vi önskar varandra en skön och vilsam vintersäsong tills vi otåligt börjar undra om bina lever och med fröjd startar nästa års äventyr.

Ingvar Arvidsson

SOMMAREN I FRYKSDALEN

Årets sommar kan gå till historien som glädjens och besvikelsens år. Vårens och försommarens väder var inte perfekt, men samhällena utvecklades och blev starka och drog in bra med honung. Hoppet om en sommar som skulle ge mycket honung växte fram till början av juli. Då tog draget tvärt slut och det ökade inte nämnvärt med honung i kuporna förrän i slutet av augusti och september då mina bin hade ett hyfsat drag. Detta betydde dock att yngelsättningen tog fart och bina hade i slutet av september flera ramar med yngel. Hallon och andra växter blommade om efter en kall augusti och sedan rekordvarm september.

Drottningodlingen har inneburit både glädje och besvikelse. Sammanfattningsvis har det varit lyckat, men det är en sak som gjorde mig besviken. Jag läste om att Mats Furtenback hade en bra drottning från 2011. Ringde honom men han hade den inte kvar, men den var kvar i livet hos en gammal dam. Mats lovade att undersöka om det gick att ta en kakbit med bara ägg och skicka den till mig. Glädjen blev stor när han ringde och meddelade att kakbiten var postad och den kom fram dagen efter. Skar in kakbiten i en tom kaka och satte in den i ett samhälle som var utan drottning eller öppet yngel, fram till dagen då den kollades om det fanns yngel. Jo, några nykläckta larver fanns så det var bara att vänta till dagen därpå med omlarvningen. Antagningen blev bra och 15 celler kunde skolas om.

Nya drottningkupor befolkades och sattes i källaren. Efter 2 dagar skulle kuporna ut, men när dörren till källaren öppnades var den full med bin. Kunde inte förstå vad detta berodde på och undersökte om jag glömt att stänga något. Så var inte fallet men det fanns bin mellan taket och täckskivan. Längst bak fanns det ett hål om ungefär 1 cm bredd, så som apideorna har så att man där kan få tag på täckskivan och lyfta upp den. Här hade bina tydligen kunnat tränga sig ut och sedan vandra framåt mellan taket och täckskivan. Vad göra nu? Tejpade över hålet och fyllde på med nya bin i ett försök att om möjligt få några drottningar kläckta. 4 kläcktes och kördes till Lurö där 2 fanns kvar efter 1 vecka. Satte till dessa i små avläggare men typiskt var det här som det blev ett misslyckande av 11 stycken. Här kan vi verkligen tala om de 10 negerpojarna. Nu återstår att se om övervintringen går bra och att till våren ta bin från samhället för vingmätning.

I år har också Mats Berglund, också boende i Västra Ämtervik, börjat odla drottningar. I norra Värmland fortsätter Tony Axelsson och John Olov Larsson med sin odling. I börja var det mycket

svårt att få bina att dra upp drottningar, troligen beroende på kallt väder och dåligt drag i deras klimazon.

Intresset för biodling är stort och vi har haft 27 deltagare på de 3 kurser vi har haft för nybörjare. Majoriteten av dessa har börjat med nordiska bin.

Det geografiska området med nordiska bin har också ökat, men alla är inte beredda att gå över till vår ras.

Nu återstår varroabekämpningen och planering för nästa år.

God Jul och Gott Nytt År

Jean Berg

ETT URUSELT BIÅR I GUSTAVSBERG

Under 2015 var sommaren regnig och kall så honungsskörden blev under det normala hos mig, men 2016 blev tyvärr ändå sämre och faktiskt det sämsta på 50 år. Visserligen gjorde jag 6 st avläggare den 6 juni, som praktiskt taget stod stilla i utveckling och som naturligtvis påverkade slutresultatet, men de övrig 7 kom heller inte upp till sin normala bimängd. Hur kunde det bli så dåligt?

Det började bra, men...

Övervintringen i min paviljong gick som vanligt bra med 12 kg socker och omkring 5 kg honung kvar i yngelramarna vilket genom åren visat sig vara tillräckligt för invintring i mina trakter.

Våren med fruktträd, bärbuskar och vintergäck gav bina en bra start och den värdefulla sälgen med hemvändande bin med gula pollenlaster på bakbenen gav förhoppningen om ett bra år.

Det är inte bara biodlaren som kan ställa till med problem för bisamhällena. När vårperioden gick över i försommar började vådrets makter göra sig gällande. Här i innerskärgården med ofta tunt jordlager med berg och tallar är torkan ibland bedövande för växterna och man kunde alltmer konstatera att binas viktiga dragväxter slutade med sin tillväxt och de stundtals extremt varma dagarna tvingade bina att helt gå in för vattenhämtning för att hålla kuptemperaturen inom normala gränser.

Ingen drottningodling

När det var dags för att förverkliga alla tankar om drottningodling jag haft under vinterhalvåret kunde den verksamheten sorgligt nog skrinläggas helt. Att börja med drottningodling i samhällen som inte kan hålla ambinas behov av pollen och nektar på konstant nivå kan bara leda till misslyckande. Min enda möjlighet blev att ta ett snabbt telefonsamtal med Ingvar Arvidsson och böna om hjälp med en oplanerad leverans. Stor hjälp fick jag även från en räddande ängel på Västkusten Ann-Charlotte Berntsson, som skickade mig några oparade ungdrottningar som jag kunde inseminera.

Den på sensommaren vanligt förekommande honungsdaggen liksom den lite senare blommande ljungen, som vissa år brukar ge bra drag, torkade effektivt bort i den osedvanligt varma perioderna och förhoppningarna att få åtminstone lite hösthonung grusades helt. I augusti/september som ju är en viktig period och som ju utgör grunden för antalet vinterbin upptäckte jag att yngelsättningen börjad svikta och min enda möjlighet att rädda samhällena var att starta nödfodring för att med små mängder sockerlösning stimulera yngelsättningen.

2016 blev med andra ord ett år då jag inte skattade någon som helst honung.

Vid invintringen med start den 2:a september kunde jag glad konstatera att jag hade 13 invintringsdugliga samhällen med 4-5 täckta yngelkakor i varje.

Kvalstermängden i nedfallet är betydligt mindre i år än någonsin, en iakttagelse som inte betyder att mina bin kan rensa ut kvalster (VSH-bin) utan helt enkelt är resultatet av en period med minskad yngelsättning och att kvalsterhonorna hade färre celler att smyga in i.

Nu börjar några månader med grubblande planering om vad som ska göras biåret 2017 kanske bara drömmar som tyvärr ofta grusas av verklighetens hårda lagar.

Skaffa vingmättningsprogrammet

En grundläggande och nödvändig hjälp i avelsarbetet är vingmätningar Ci/Dv som jag skulle önska att alla drottningodlare lät göra regelbundet. Vi har ju nu alla tillgång till ett bra och väl fungerande dataprogram VingMell, som enkelt kan användas av de flesta och som faktiskt är helt nödvändig för att vi ska kunna bedriva något meningsfullt avelsarbete. Programmet är gratis tillgängligt för alla inom nordbigruppen tack

vare Sven Carlsson. Vi startade 1990 med bisamhällen som mer eller mindre var hybridiserade nordiska bin och vi har fortfarande inte lyckats få fram tillräckligt många bigårdar med 100 % rena nordbisamhällen för att kunna hävda oss i konkurrensen på marknaden. Det nordiska biet har många värdefulla egenskaper, som är värda och angelägna att bevara, men vid hybridisering blir oftast resultatet ett aggressivt och ohanterligt bi.

Med de nya Luröparade drottningarna från 100% rena samhällen hoppas jag med insemineringens hjälp kunna få en bipaviljong med 14 samhällen på stabil genetisk grund.

Ingvar P.

Askim nådde nästan delmål 2016, men...

- > Noteringar från drottningbytar sommaren 2016. Vi noterade, att drottningleveranserna stördes av ketchupeffekten, men tack alla tålmodiga och kunniga drottningodlare.
- > Vi inventerade och kompletterade materialet för yngelfria avläggare, yngelfria för att slippa viseproblem. Ni som är vana vid dessa avläggare kan hoppa direkt till genvägen nedan.
- > Man tar en 5-ramars avläggare och stänger flustret. Från en kupa med spärrad skattlåda tas 3-4 ramar med honung och bin. Fyll ut med tomma ramar. En tändsticka placeras under en täckbräda för tjuvluft.
- > Lasta in och åk iväg 2-3 km, helst till en bifri kompis. Ställ upp avläggaren och öppna flustret 2-4 cm. Låt bina flyga och tillsätt en burad drottning. Men var observant på tjuvbin. Vi tappade ett par avläggare p.g.a. dessa. Efter en vecka kontrolleras att drottningen är ute, efter två att ägg och larver finns på kakorna. På aftonen, med de flesta bin hemma, stängs flustret. Tändstickan åker tillbaka under täckbrädan. Avläggaren tas hem till bigården, där den förberedda och drottninglösa kupan väntar. Föreana med tidningspapper.
- >
- > Genvägen: I slutet av maj tog vi in en lokal svärm och satte i en 10R låda - låda 1. I slutet av juni började drottningarna komma. Man borde aktivera svärmen, så låda 2 ställdes nära, och drottning, ägg, larver och yngel flyttades från låda 1 till låda 2. Kvar i låda 1 var ett par honungsramar och lite bin. Vi fyllde upp med ramar och stängde till. Efter en stund i låda 1 visade bina att de saknade en - sin drottning. Vi erbjöd en nordisk i bur och - jo tack. Några veckor gick, och vi undrade, om vi kunde trolla en gång till. Låda 3 ställdes nära, och drottning, ägg, larver och yngel flyttades till låda 3. Låda 2 och 3 fylldes upp med ramar och stängdes. Efter en stund visade bina i låda två, att de saknade en - sin drottning. Vi erbjöd en nordisk i bur och - jo tack.
- > Efter några veckor greps vi av girighet och ställde låda 4 i närheten. Drottning, ägg, larver och yngel flyttades från 3-an till 4-an. Lådorna fylldes upp och stängdes. Efter en stund visade bina i låda 3, att de saknade en - sin drottning. Vi erbjöd en nordisk i bur och - jo tack. Tiden fanns nog inte för att trolla fler gånger, så vi bytte drottning i 4-an. Efter silning fann vi den gamla drottningen, som omhändertogs.
- > Enligt litteratur och sägen skall bina chockas, när man byter ras, så bak i lådan hängde vi en wetexremsa med en matsked T-röd. Vid flustret hängde vi in en nordisk drottning i bur, och - jo tack. Enligt sägen skulle det vara Skogsstjärnan och inte T-röd - men det var semestertider....
- > Ur en lokal svärm fick vi fyra nordiska avläggare med våra normala lådor och vi slapp att åka 2-3 km. Vi är lite "malliga" över Askims-metoden? Det är inte ofta man startar på noll och får det att fungera i serie.
- > Drottningvarning: När man noga gått igenom samhället - utan resultat, när man silat samhället - utan resultat och silat en andra gång - utan resultat, då är det risk att Skogsstjärnan byter karaktär från doftchock för bina till en tröst- och smakchock för biodlaren. En teknisk fundering: Kan det vara så, att drottningen i slutet av äggläggningssäsongen börjar banta, och på så sätt tar sig igenom spärrgallret? Hur hittar man svåra drottningar?
- > Vi tackar för alla trevliga bikontakter 2016 och hoppas på ett lika bra 2017.

> *Hälsningar via Ingmar Nilsson, Halliden 4, 43639 Askim, tel. 031-280862*

NORDENS ARKS BEVARANDEARBETE 2016

Året inleddes bra, av 15 invintrade samhällen startade 14 av dem på våren, som kom ganska tidigt i år här hos oss i Bohuslän. Vi fick ganska raskt en hel del att göra med nya lådor, vingindexprover, förberedande av parningsplatsen på Väderöarna m m. Av vårt eget odlade material från 2015 fanns renrasiga nordiska samhällen, likaså befanns inkommande Bygdeträsk, Fjellbacka och Noris hålla rätt vingindex. Det var egentligen bara vår egen Drönare 1 (numera kallad Åby) vars avkomma som bäst uppgick till 95%.

Vi ser vingindexmätning som ett ovärderligt verktyg i avelsarbetet. Givetvis måste sundhet och andra parametrar

så som hanterbarhet, typiska egenskaper och skörd beaktas så långt som möjligt. Vi är övertygade om att bevarandet av de nordiska bina måste utgå från rasrent material. Parningsplatsen på Väderöarna och löpande vingindexmätningar ger oss så goda förutsättningar som möjligt. Vi ser framtiden än med spänning.

Vi körde ut 4 avelssamhällen (Krokvåg, Bygdeträsk, Noris och Fjellbacka) och några avläggare i storlek 3-5 ramar bin som alla innehöll vingindexade bin. Vi har i år varit tvungna att fylla på stor del av apideorna med våra privatägda gula bin av typen traktens blandning. I början av parnings säsongen var alla bin på Väderöarna mörka bin, men under sommaren sågs gott om gula bin i blommorna vilket föranledde frågor, sms och mail från biodlare besökare på öarna. Tror att vi nästkommande år får förbereda någon typ av information som anger att bin av annan ras kan förekomma på ön men att dessa är inlånade ofruktsamma arbetarbin som gör tjänst som skötare åt de nya nordiska drottningarna. Vi hoppas dock över tid minska behovet av inlånade gula arbetarbin. Utfallet från parningsplatsen på Väderöarna blev sett över säsongen nära 70% parade drottningar. Totalt kördes 126 oparade drottningar ut till Väderöarna och 88 återkom parade. Av dessa var 46 drottningar odlade av Nordens Ark och resterande apideor kom från Håkan och Alexander i Linköping (59 apideor varav 42 återkom parade). Början av odlings säsongen inleddes bra men förbyttes i ett tråkigt väder innan och efter midsommar. De första hämtningarna av apideor var inte så upplyftande, parningsprocenten var nere på 50%. Sedan hade vi en lycklig period under juli där nära 100% återkom parade. Därefter landade augusti månad på ca 75% parade drottningar. Väderöarna namn beskriver väl dess speciella förutsättningar, vädret där ute är liksom extremare åt bägge håll (många soltimmar, men fler sekundmetrar). Utöver sålda samhällena och parade drottningarna har vi sänt 5 parade drottningar till Ingvar Pettersson och hoppas nästkommande år få tillskott med någon eller några rena linjer till kommande behov.

Glädjande är att vi kunnat leverera drottningar/samhällen både lokalt och långväga. Numera finns 10 samhällen med nordiska bin utöver Nordens Arks i Sotenäs och en del av dem i närhet till Arken. 5 i Lysekil och något i Tanum. Övriga drottningar hamnade runt om i Sverige och världen. De som fick resa längst hamnade nere i Holland hos Wiljan Vonk, som bor nära gränsen till Tyskland, där det finns ett pågående artbevarande/återinförande av AMM. Wiljan är deltid yrkesbiodlare, som samarbetar med Fonden för återinförande av AMM i Holland. Transporterna gick väl med undantag av en drottning med följebin som troligtvis kvävdes. Vi hoppas att kunna utöka antalet nordiska bin på och runt Nordens Arks ägor nästkommande år. Vi tror att möjlighet till parning på Väderöarna kommer att vara nödvändigt så långt vi kan se idag.

Vi har lyckats att föryngra samtliga blodlinjer i Nordens Arks ägo och har givetvis behållit ett antal drottningar från i år. Det har inte varit något direkt bra honungsår, men bina ser starka ut och har förhoppningsvis goda förutsättningar. På det stora hela har det varit lyckat och gått väl. Största smolket i bägaren är att vi misslyckades med tillsättningen av en av de drottningar vi fick från Ingvar Arvidsson i år. Den nytillkomna Skedviken gick förlorad, vi tröstar åt oss att Staverhultarn klarade tillsättningen och att vi fick två samhällen att tillsätta årets nya drottningar i. Visningskupans drottning hade redan fått respass pga sämre vingindexvärde (hon var dock bra och effektiv varför hon numera går i Nordens Arks förra biodlare/skötare Elisabeth Zetterlunds samhälle).

Privat och arbetsmässigt har vi under gångna året gått från att vara nyfikna och positiva till de nordiska bina till att komma att känna en kärlek och uppskattning av dem. Vi har ju egna traktens gula bin privat och har under många år odlat bin i egen regi (mer i form av samhällen än ren drottningodling). Man blir ju lätt hemmablind och tycker att ens egna bin är de finaste. Just nu är vi väldigt fascinerade och utvärderande avseende skillnaderna mellan de två typerna av honungsbin. Många av de för nordiska bins typiska beteende var för oss i början lite besvärligt. Bin som rann på kakorna var i början ett rent besvär, medan jag idag börjar tycka att våra gula hänger sig kvar på ett sätt som försvårar att göra närmare kontroll av yngel. Att de nordiska drar mindre vinterfoder är i vårt tycke en väldigt bra egenskap som bör prisas miljö- och arbetsmässigt. Lika bra är att de ynglar bra först när det kommer in pollen och nektar. Denna egenskap innebär betydligt mindre risk för svältdöd under vår och löpande säsong. Behov av stödmatning under gångna åren har varit betydligt mindre avseende de nordiska jämfört med våra egna gula. Skördemässigt har det varit dött lopp i stort sett, måhända ger de nordiska något mindre sommarhonung än de gula och tvärt om. Upplever att mindre mängd nordiska bin samlar lika mycket som gula bin med något större bimängd (kanske vore annorlunda om sommaren var riktigt varm). Funderar om detta beror på att de nordiska bina har fler flyg timmar per dag i snitt (att de flyger vid något lägre temperatur). Eller om storleken på bina inverkar? Vi håller samtliga bin på 5,1 cellstorlek och upplever de nordiska bina som betydligt större jämfört med våra egna gula. Avseende fundering om cellstorlek och storlek på bin undrar vi om det finns några uppgifter om vilka cellstorlekar nordiska bin fribygger på idag och om det finns historiska uppgifter om det nordiska biets storlek i förhållande till andra typer av bin (Hur lyder de tidigaste beskrivningarna av AMM/nordiskt bi)? Finns det någon som vet och har tips avseende tidiga beskrivningar av det nordiska biet så tages dessa emot tacksamt av oss. Vi har fortfarande svårare att finna de nordiska drottningarna än att hitta våra egna gula, men vi börjar att lära oss hantera dem olika och se dem på lite olika sätt

(deras för och nackdelar, status i samhället osv).

Vi håller i skrivande stund på med vingindexprover för att slippa allt för många flaskhalsar på våren inför kommande säsong. Alla prover är inte tagna ännu och/eller körda i avsett program, men inledningsvis ser det lovande ut med flertalet utmärkta värden från årets parningar. Likaså är vi i full gång med att röra socker till vinterfoder och börjar skatta i morgon (dagens datum är 14/9). Vi har hoppats på mer ljunng än hösten erbjöd men bina på Väderöarna har haft kärleksört, gullris och omblomning av gräslök, men nu börjar det bli slut på draget för oss. Våra egna gula har börjat att ägna sig åt röveri och då vet man att det är dags att fodra. Själva ogillar vi att slutskatta innan bina är redo för invintring. De nordiska går gått ned i yngelsättning fort och även de gula har stillat sig såpass att det finns rum åt vinterfoder i yngelåda/or. I år kommer Nordens Ark att invintra 21 nordiska bisamhällen.

När vi väl avklarat skattning och invintring samt oxalsyrabehandling återstår att fixa med kommande års material, iordningställa nytt och stambokföring mm. Snart nog står våren inför dörren.

Vi önskar alla er som håller och odlar nordiska bin en god övervintring och en utmärkt kommande säsong. Vid frågor eller intresse av Nordens Ark nordiska bin och/eller parningsplatsen på Väderöarna: Telefon nr 070-2618174 och email anncharlotte.berndtsson@nordensark.se

Nordens Arks biodlare: Ann-Charlotte Berndtsson och Anders Backman

RAPPORT FRÅN VÄSTERNORRLAND

Äppelträden stod som jättelika snöbollar på skaft i början av sommaren och man tänkte att nu blir det en bra bisäsong. Men tji fick man. Det blev mycket sämre än det dåliga fjolåret. Väldigt förvånande - då man tyckte att vädret var hyfsat bra. Kanske saknades regn ändå. Hallondraget var över på några få dagar.

Undertecknad gjorde sitt första försök med drottningodling denna säsong. Genom Sundsvalls biodlarförening ordnade vi en inspirerande föreläsning i ämnet med Karl Drakenberg i våras. Med detta i bagaget, kompletterat med litteratur- och Internetstudier, samt Youtube, omlarvades 20 larver. Hur gick det då? Tja, inget vidare. Tre jungfrudrottningar forslades till en plats i Tuna – Ett "folkbokföringsdistrikt" (som det nu heter i stället för det tidigare socken och församling) som Ljungan genomflyter söder om Sundsvall.

Här har "Allstahonung" en bigård med nordbin varav några av kuporna inhyser drottningar av en "stam" nordiska bin som Erik Johansson (en av biodlarna i biodlingskooperativet Allstahonung) har ärvt efter sin mor som länge var biodlare i Tuna. Omgivningens bin anses även vara av nordbityp. Byn Skedvik – bekant namn för de som har koll på drottninglinjer - ligger inte långt från denna plats.

Efter fjorton dagar hade en drottning börjat lägga ägg enligt schema. Henne råkade jag dränka i färg vid märkningen. (De vanliga märkpenor som säljs för detta ändamål av vissa biretskapshandlare går bort för min del i fortsättningen!). Efter ytterligare en vecka konstaterades att en drottning var borta. Efter 23 dagar hade den sista drottningen inte börja lägga ägg. Jag kunde inte vänta längre så jag tog hem henne. I sin avläggare kom hon snabbt i gång med äggläggningen. Men jag är ju inte säker på var hon parade sig.

Allstahonung-grabbarna, som är mer rutinerade än jag, lyckades få fram några drottningar. Men inte ens tillräckligt många för att täcka eget behov.

Vi är här några nybörjare i drottningodlingsbranschen som nu är i det stadium där vi samlar på oss erfarenheter. Målsättningen är att vi ska få igång drottningodling så att vi kan möta upp – i första hand - den efterfrågan som finns i vårt närområde. Det känns som om vi närmar oss – även om det är via den hårda vägen.

Vi ska genomföra vingmätningar på Tunabina - bland andra - för att få en bild av hur det ligger till med rasrenheten i det område som vi tror är bäst för parningar. När ni läser detta har vi även haft ett möte i Nordbiodlare i Medelpad och förhoppningsvis tagit ett steg närmare att utforma en strategi för att få till en nordbipopulation i Ljungans dalgång. Kanske ska man använda begreppet "renparningsområde" i enlighet med Jordbruksverkets plan "Bevara, nyttja och utveckla – handlingsplan för uthållig förvaltning av svenska husdjursraser 2010 – 2020. Insatts 22: Inrätta fler parningsstationer och renparningsområden för Nordiska bin.

Sven Nordström

NÅGRA RADER FRÅN ULTERVIK I VÄSTERBOTTEN

På senare år har vi inte spridit så många drottningar från Ultervik eftersom rasrenheten tenderat att sjunka. Troliga orsaker är att många samhällen i populationen som haft bra bruksbin, levat kvar med G-värden nere kring

80 procent. Dessutom kan luftrummet tidvis ha hyst främmande drönare av okontrollerat ursprung. Det ”reningsbad” som vi påbörjat både inom ultravikspopulationen och i omgivningarna har fortsatt i år och från kommande år hoppas vi att området åter ska fungera som ett nordbiområde där det ska vara möjligt att producera bra bruksdrottningar.

Årets drottningodling.

Eftersom vi även i år legat lågt med Ultervik har vi i första hand använt Holmön som parningsplats (se Olle Nygrens artikel) men en del drottningar har också parats i Taveljö och Sävar. De drottningar som parats på Holmön har sålts som avelsdrottningar. Tabellen visar min egen drottningodling samt några drottningar jag förmedlat från Mats Sundling (MS).

Kläckfärdiga drottningceller för hämtning på plats har fungerat bra genom åren. Kassetbin är ju i många fall en flaskhals vid drottningodling men för att placera i exempelvis raspningsområden kan drottningceller vara ett gångbart och billigare alternativ. I år har Sven Carlsson producerat drottningceller för nordbiprojektet i Norrbotten och själv har jag odlat drottningceller till Jämtland och till Härjedalen där Alf Andersson bygger upp ett renparningsområde för nordbin.

Drottningodling och försålda nordbidrottningar 2016.

Avels- drottning	G-värde %	Ursprung	Bedömning					Ägar e	Döttrar	Parning
			S v	Tmp f	K f	S k	K y			
SC 12132	89	Hjoggböle	5	4	3	5	5	PR	PR 16101 - 109 PR 16111	Holmön Ultravik
PR 13130	100	Bygdeträsk	5	5	3	4	5	PR	MS 16101 - 112 PR 16211	Holmön Holmön
PR 14862	93	Bygdeträsk	5	5	3	4	5	CD	PR 16121 - 130 PR 16201 - 204	Holmön Holmön

Drottningodlare sökes.

Min egen biodling håller numera på att anpassas till en något stillsammare pensionärstillvaro. Det betyder färre odlade drottningar från min sida men förhoppningsvis fler från andra odlare i området. Intresset för drottningodling är tilltagande och några nya odlare tillkommer varje år. Nu behöver vi bara någon eller några som kan producera de volymer som nordbi odlarna ropar efter. Gapet mellan efterfrågan och tillgång på bra bruksdrottningar av nordiska bin tenderar dessvärre att öka. Med Holmön som parningsplats för avelsdrottningar och flera fungerande, varroafria raspningsområden har vi goda förutsättningar här i umettrakten. Med andra ord – drottningodlare sökes.

”Det är något som inte stämmer”

Så kan man kanske utbrista när man ser tillbaka på årets bisäsong här i södra Västerbottens kustland, och kanske på många andra ställen också för den delen. Efter en sommar, som man inte kan betrakta som extrem åt något håll vad vädret beträffar, får vi åter en riktigt dålig honungsskörd. Det finns naturligtvis enstaka undantag men att det kommer att bli brist på vår lokalproducerade honung är klart. 2015 var ju också ett dåligt honungsår så lagren börjar vara tomma nu.

Försöker man förklara det dåliga resultatet, utan att hamna i mer dystopiska klimatfunderingar, kan möjligen det faktum att inledningen på det viktiga hallondraget spolierades av regn. Sedan var det som om det inte kom igång igen. Mina bin flög ganska flitigt på mjölkörten innan den torkade bort. Men det gav nog mest pollen och obetydligt med honung. När kråklövern stod i blom under första halvan av juli, sjöng det över våtmarkerna och när lingonen blommade var vädret ganska gynnsamt. Jag gissar att dessa nektartyper satt prägel på årets honung som i mitt tycke är väldigt smakrik och god. Jag såg visserligen bin även på ljungen men något större tillskott till skörden blev det inte i Ultravik.

På varroafronten intet nytt

Det är med tillfredsställelse man noterar att varroan ännu inte rapporterats i Västerbotten. Visserligen är några kommuner i länets södra delar belägna inom zon 3 vilket vi måste beakta om vi av gammal vana tänker flytta bin och drottningar eller hämta svärmar. Omaket att hålla sig till flyttrestriktionerna får vi dock vara beredda att ta för att fördröja parasitens spridning.

Vinterns nybörjarkurser i biodling är som vanligt välfyllda och det kommer att bli stor efterfrågan på samhällen och avläggare. Här är det naturligtvis lokalproducerat som måste gälla. Då är det viktigt att priset är sådant att

man lockas producera samhällen och avläggare som ett alternativ till honung samtidigt som ingen ska frestas att låta snålheten bedra visheten genom att köpa billigt utanför länet.

Nordbiprojektet är ju tänkt att bli en del av det stora varroaresistensprojekt som SBR fått anslag till. Även utan varroa kan vi bidra till detta projekt genom att testa våra bin för deras utrensningsegenskaper.

Per Ruth

per.ruth@sofiehem.ac

Sommaren på Holmön 2016 – biodling och drottningparning

Sommaren på Holmön inleddes med en rekordblöt juni men över 100 mm regn. Det var mer än fyra gånger mer än genomsnittsnederbörden i juni under de senaste tio åren. Det medförde att försommardraget aldrig kom igång. Sen fick vi en härlig varm första vecka i juli då draget kom igång ordentligt. Tyvärr följdes den veckan av en och en halv vecka med svalt och blåsig väder och draget kom helt av sig. I slutet av juli fick vi åter värme men på Holmön verkade det som bina inte riktigt trodde på det för det blev aldrig något riktigt drag, kanske för att det var fel växtlighet som blommade då. Sen i augusti blev det åter kyligt och blåsigt och inte mycket aktivitet hos bina. Att vi sen fick en härlig varm september med mycket aktiva bin hjälpte för då det inte fanns något kvar att dra på. Årets honungsskörd per samhälle på Holmön blev mindre än hälften av förra året och mindre än en fjärdedel av 2014.

När det gäller drottningparningen så hade vi totalt 119 apideor ute på Holmön i omgångar med start i början av juli och sen sista omgången kom i månadsskiftet juli-augusti. Parningen avslutades den 20 augusti. Tabell 1 nedan redovisar resultatet av parningen.

Tabell 1. Resultat av drottningparning på Holmön 2016.

Odlare	Antal apideor	Varav ej kläckta	Utsatta kläckta dr.	Antal äggläggande	Resultat % av kläckta
CD	20	1	19	9	47
ES	10	2	8	7	88
MS	17	4	13	11	85
PR	24	0	24	19	83
JB	5	2	3	3	60
SS	10	1	9	5	56
TJ	3	0	3	1	33
ÖX	32	1	31	26	84
Summa	121	11	110	81	74

Eftersom en del odlare hade skickat ut Apideor med okläckta celler är det svårt att uppskatta hur många drottningar som kläcktes och därmed den exakta procenten av lyckade parningar.

Om man antar att 50 % av tillsatta celler kläcktes så blev resultatet att ca 75 % av kläckta drottningar blev äggläggande. Detta resultat är betydligt bättre än förra året då det bara var 51 % äggläggande drottningar.

Man kan också se att det är en hel del variation i resultatet mellan odlarna. Det varierar från 47 % till 88 % äggläggande drottningar av antalet kläckta drottningar.

Olle Nygren

RAPPORT FRÅN RAIVOBERG I NORRBOTTEN

Så var biåret 2016 till ända. Sommaren var något bättre än den förra men inget rekordår, men drottningodlingen blev för parningsplatsen Raivoberg bra med ca 30 parade drottningar.

Det började med att Sven Carlsson levererade 20 kläckfärdiga puppor där 13 stycken hamnade hos mig med 7 parade drottningar som resultat.

Från egna odlingar har 20 drottningar med lyckade parningar skett.

Parningsplatsen har 4 drönarsamhällen med vingindex 96 till 100 %.

Ett nytt renparningsområde ordnades under 2015 utanför Älvsbyn, där, vad vi vet, endast finns bisamhällen av nordiska stammar med vingindex 90 till 100 %. Dit har ett antal avlägg och apideor från området placerats för parning.

Några avläggare var omlarvade ur ett 100 %-igt nordiskt samhälle från platsen då jag erbjöd intresserade biodlare att hämta larver.

Vingindexmätningen fortsätter kontinuerligt och jag ser med spänning fram mot bisommaren 2017.

Ett försök att förflytta avelsmaterial gjordes i form av en stiftad kakbit från en 5-årig drottning, bördig från IA Noris 33, som var en superdrottning. Kakbiten skickades till Jean Berg Västra Ämtervik. Har inte hört hur det utföll men det kan vara en möjlig väg att komma runt varroa problemet.

Mats Furtenback, Arvidsjaur-Älvsbyn Nordbi område

VITÅDALEN SOMMAREN 2016

Det blir inte alltid som man tänkt...

Biodlingen sommaren 2016 i Vitådalen förflöt inte planenligt. Den strategi jag under mörka vinterkvällar hade lagt upp, föll som ett korthus när bin och väderlek ville annat. Ett mål för min biodling var att utöka antalet samhällen. 30 samhällen skulle bli minst 40. En bra övervintring med starka samhällen och en hyfsad vår med bra säl- och maskrosblomning gjorde att förutsättningarna var de bästa. I början av juni gjorde jag därför 10 avläggare med hjälp av kläckfärdiga drottningceller som hämtades från Sven Carlsson i Västerbotten. Till en början såg avläggarna fina ut. Flertalet var i månadsskiftet juni äggläggande och gav tillsynes fina och jämna yngelklot. Dock allteftersom veckorna gick, föll de ifrån en efter en. Det var inget toppenväder men inte heller så pass dåligt att jag kan skylla på det. Draget var som en konsekvens av vädret ojämnt, de hade dock gott om mat i avläggarna och led ingen brist på foder. Frånfallet av drottningar fortsatte hela sommaren. Det verkade som att bina inte var nöjda med dem och försökte odla upp nya. Det hela slutade med att utökningen vid invintringen endast bestod i tre nya samhällen. Min gissning är att jag på något sätt skapade obalans när jag tillverkade avläggarna. Kanske blev ålderssammansättningen av bina i avläggarna fel? Dålig parning kan förstås också var en förklaring. Min granne Kim, som mottog celler från samma sändning och parade i vårt gemensamma parningsområde, lyckades betydligt bättre vilket talar för att det inte berodde på dåliga parningar.

Honungsskörden

Honungsskörden blev ca 25 kg/ samhälle vilket får betraktas som en normalskörd. Det har dock varit stora skillnader mellan olika bigårdar och det verkar som att den flora som dragområdenas funnits i närheten av bikuporna har haft särskilt stor betydelse i år. Vildhallon har som vanligt gett bra skörd. Bäst tror jag dock att kräklöver har varit. Bigårdar som ligger i närheten av stora våtmarksområden har gett bra skördar. I början av juli när jag gick ut på en myr för att reka inför hjortronsäsongen. Där formligen kokade det av bin och humlor i kräklöver. På hemvägen tittade jag in i närbelägna bisamhällen och fann mycket riktigt massor av nyindragen nektar. Draget avtog snabbt och efter den 20 juli har det inte varit någon nettoproduktion i samhällena. I vanlig ordning flyttade jag vid denna tid några samhällen till ljunmarker högre upp i Vitådalen. Denna manöver var dock meningslös. Trots en till synes rik ljunblomning fanns ingen nektar att hämta. Det var knappt att jag såg några humlor i ljungen och den speciella doft av ljunhonung som brukar kännas i närheten av kuporna saknades helt.

Björnbesök

När jag i början av augusti hade börjat sluskskattningen och kom till en av mina mer skogsnära bigårdar upptäckte jag att björnen varit på besök. Ett samhälle som stått på fyra lådor var nerplockat och plundrat. Lådorna, mer eller mindre demolerade, låg spridda i området. Några kakor och ramar var förstörda men mitt i ett bröte hittade jag bina sittandes i en klump. Jag samlade ihop dem och fick in dem i en låda. En senare kontroll visade att drottningen inte hade kommit till skada, hon ynglade fint och i mitten av september när jag var färdig med vinterfodringen var detta samhälle minst lika fint och starkt som övriga samhällen. Björnar lär vara lättlärd och för att inte lära den mer än nödvändigt flyttade jag denna bigård och även en annan närbelägen bigård in till mitten av byn. Björnen kommer inte att våga komma in mellan husen och eftersom jag har snälla och fredliga nordiska bin kommer det inte att vålla några problem för de som bor i husen. Jag hoppas att denna åtgärd kommer att leda till att såväl björnen, jag själv och mina bin kommer att kunna fortsätta att leva i god samsam.

Gunnar Jonsson

BIODLINGSOMMAREN 2016 I FINLAND

De senaste fyra- fem år har varit ganska utmanande inom biodlingsbranschen. Den gångna sommaren var ändå en av de märkligaste. Många finska biodlare fick sitt livs sämsta honungsskörd.

Höst 2015 var ganska bra för bina och samhällena började vintervilan i gott skick. Vintern var mild och det visade sig, att man klarat sig med mycket små vinterförluster. De totala vinterförlusterna steg ändå till 17,5% enligt en undersökning av COLOSS. Då vi hade mycket litet snö, började vårutvecklingen tidigt. Vädret under våren var inte särskilt varmt och det gjorde att samhällena som var birika efter vintern utvecklades bra, men de samhällen som var svaga hade inte tillräckligt värme för yngelproduktion och utvecklades långsamt. I mitten av maj började en värmeperiod då maskros och äppelträd blommade väldigt rikligt. Äppelträden gav även skäligt med nektar åt pollinations samhällena, vilket är ganska sällsynt. Under hela juli månad var det varmt och nästan alla binas grödor blommade sammantidigt. På stora delar av landet regnade det ändå nästan hela tiden och bina hade inga möjligheter att samla pollen och nektar. I vår region i skärgården kom i stället inget regn och växterna kunde inte producera nektar. Honungsdraget slutade efter midsommar och vi biodlarna började skämta, att nu borde man skatta honungen och börja vintermata. Det gjorde man ändå inte och bina åt omkring 15 kg honung per samhälle innan det var dags att påbörja slungningen. Man har kalkylerat, att hela landets honungsskörd blir endast cirka en miljon kg. Det innebär, att finsk honung kommer att vara slut ute i handel redan under vintern.

Drottningodlingen fungerade trots allt

Drottningodlingen började som vanligt i början av juni. Allting fungerade bra och då det i skärgården var det soligt hela tiden, lyckades drottningarnas parningsflygning perfekt. I början av juli började det ändå vara så torrt att cellbyggarsamhällena inte kunde hitta någon nektar i naturen. Fastän de fick sockerlösning hela tiden, blev de alldeles ovilliga att mata drottninglarverna. Vi kunde ändå odla cirka tvåhundra mörka drottningar, vilket räckte bra till Finlands behov.

Jag har under många år försökt börja med vingmätningar, men våren har alltid kommit för tidigt. Nu var det ändå sista minuten att sätta igång och jag hann mäta en hel del vingar från de samhällen, som jag tyckte vara avelsdugliga. Självklart fanns där också samhällen som inte fyllde kriterierna, men jag hittade ändå många som var hundra procent renrasiga.

Melliferaförening bildad

Finlands melliferaodlare hade ett sammanträde i Tammerfors i februari. Där beslöt man starta en förening för biodlarna med mörka bin i Finland. Den här föreningen skall bli medlem i Finlands Biodlares Förbund. Nu i början har vi cirka 40 medlemmar.

I sommar hade vi också europeiska gäster. En delegation belgiska biodlare under ledning av Etienne Bruneau besökte oss och även vår parningsstation.

Också i år hade vår lokala biodlingsförening en mässavdelning vid Åbo matmässan. Observationskupan med mörka bina drog till sig folk som vanligt. Observationskupan besöktes också av en världens mest välkända författare, Donna Leon. Hennes nästa bok handlar om bin.

På bokmässan fanns våra observationskupan som rekvisita i en utställning om en barnbok, som berättar om bin.

Aimo Nurminen

Brev från Åke Lyberg 7/8 -16

Hej Ingvar !

**Hoppas allt står väl till med dej och dina bin. Vi fick drottningar parade på lilla ön. Av 21 utsatta blev det 15 äggläggande. De första bina har börjat kläcka och allt tyder på att det är "rätt" drönare som varit inblandade. Kul ! Vi håller nu på att sätta till drottningarna....inte helt lätt, draget är slut, så det blir i toppavläggare som sedan förenas via tidningspapper. Lite omständligt, men något så när säkert. Du skall ju så småningom få skötselkorten på drottningarna, men jag kan redan nu säga att jag är närmast förtjust över de mörka binas prestationer särskilt under hög o eftersommar. Det skall du vara stolt över. Jag har hållit på ett tag nu inom branschen och mest hela tiden haft ungefär 100 sh. Särskilt imponerad är jag av vad som uträttas av en relativt liten bimassa !
Så, slicka i dig av berömmet så hörs vi framöver !**

Hälsning

Åke